

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ Ι
Α' ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
Θέμα: Χώρος και Μορφή.

2^{ος} Σημειώσεις Μαθήματος 2018-19

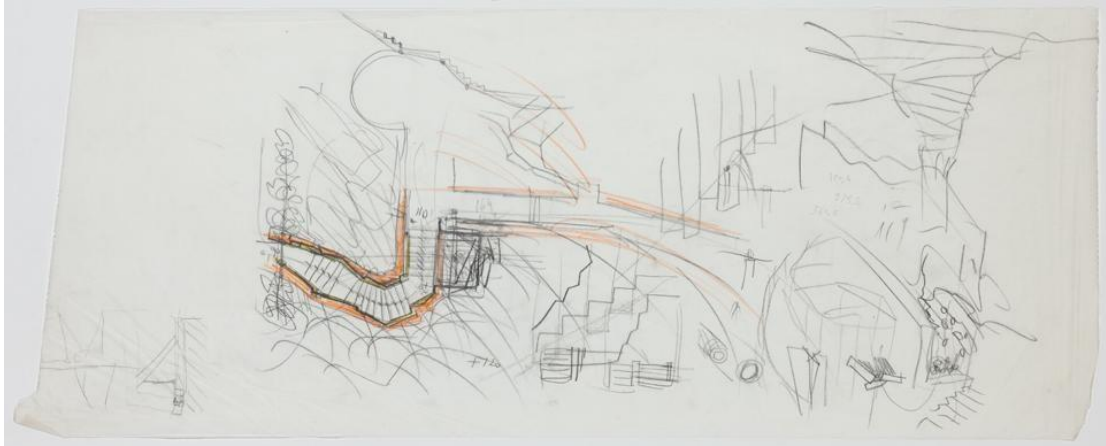
3^ο τμήμα
Υπ.Καθηγητής
Τάκης Κοζόκος – γλύπτης

Το NEO blog του μαθήματος υπάρχει στην διεύθυνση:

<http://www.blogeikastika.gr>

email takiskozokos@gmail.com
web www.takiskozokos.gr

Σημειώσεις για το Σκίτσο.

“Θέλω να βλέπω πράγματα, αυτό είναι που πραγματικά εμπιστεύομαι. Θέλω να βλέπω και γι’ αυτό σχεδιάζω. Μπορώ να δω μια εικόνα μόνο εφόσον την σχεδιάσω”

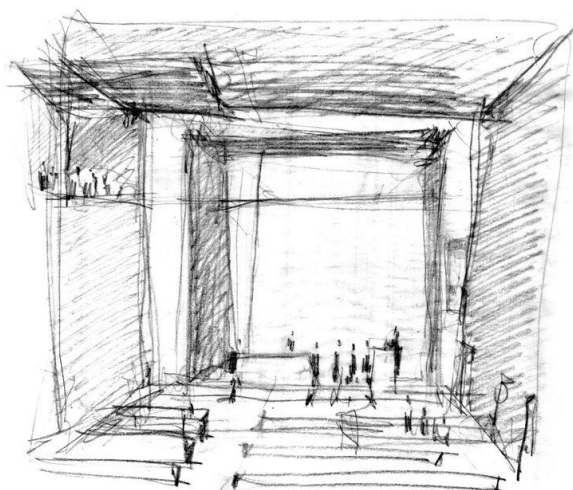
Carlo Scarpa 1906-1978 Ιταλός αρχιτέκτονας

Είναι αδύνατο να εξηγηθεί με σαφήνεια ένα κτίριο, εάν δεν εμφανίζεται σε ένα σχέδιο. Είναι ακόμα δύσκολο να το καταλάβεις και σε ένα σχέδιο. Όποιος δεν καταλαβαίνει το σχέδιο, δεν μπορεί να καταλάβει καλά, γιατί είναι πιο δύσκολο να καταλάβεις ένα σχέδιο από ό, τι είναι να το σχεδιάσεις ... Για το λόγο αυτό, κανείς δεν πρέπει να εκτιμά ένα σχέδιο με ελαφρά τη καρδιά. Δεν υπάρχει τίποτα που γίνεται από το χέρι στο οποίο δεν συμμετείχε και το σχέδιο με τον ένα ή τον άλλο τρόπο. Όποιος επιθυμεί να το γνωρίζει όσο θα έπρεπε μπορεί να το κάνει μόνο με μεγάλη προσπάθεια του νου.

Filarete. (architect, sculptor, and writer), 1400-1469

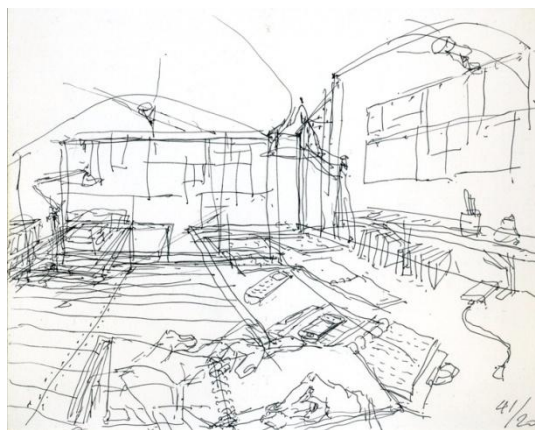
ΤΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟ ΣΚΙΤΣΟ ΣΑΝ ΜΕΣΟ ΕΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
του Αλέξανδρου Παπαγεωργίου – Βενέτα

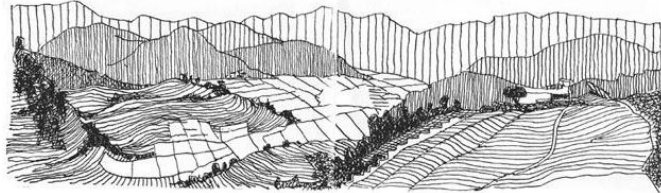
Σκίτσο συνθέσεως

Το ελεύθερο αρχιτεκτονικό σκίτσο είναι ο παραδοσιακός αλλά και πιο συνηθισμένος τρόπος για την παράσταση νέων αρχιτεκτονικών συνθέσεων ή προτάσεων οργάνωσης του χώρου. Είναι χαρακτηριστικό ότι παρ' όλη την μεγάλη ποικιλία των εικαστικών μέσων παραστάσεως (γραμμικό αρχιτεκτονικό σχέδιο, κατασκευή και φωτογράφιση προπλασμάτων, μηχανική σχεδίαση προοπτικών και αξονομετρικών σχεδίων με υπολογιστή συντεταγμένων), η δημιουργική σύλληψη του αρχιτεκτονικού εκφράζεται πηγαία, (σήμερα ακόμη όπως και στην αναγέννηση), με το ιδίόχειρο σκίτσο.

Σκίτσο τεκμηρίωσης.

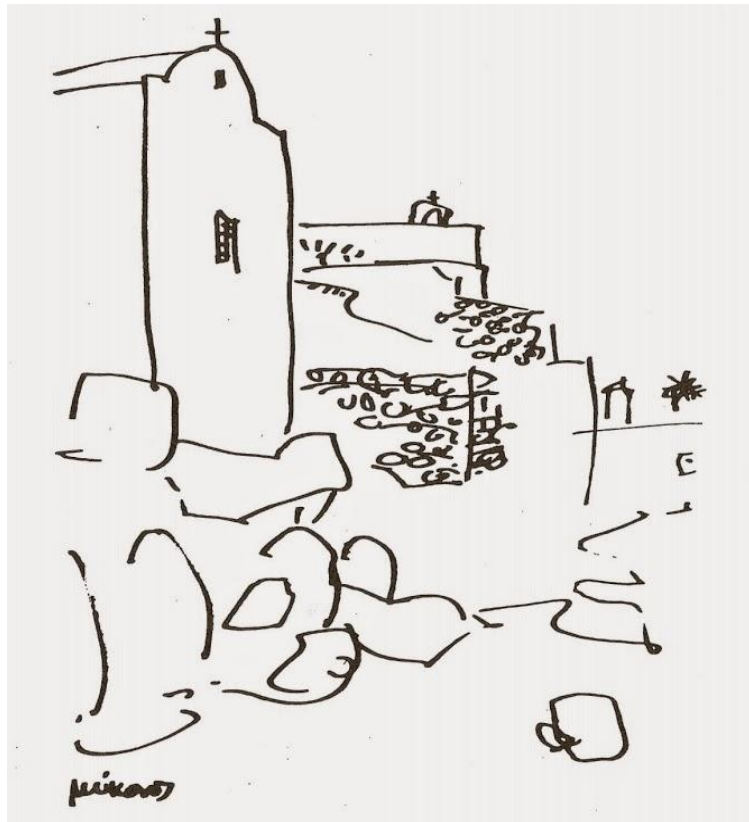
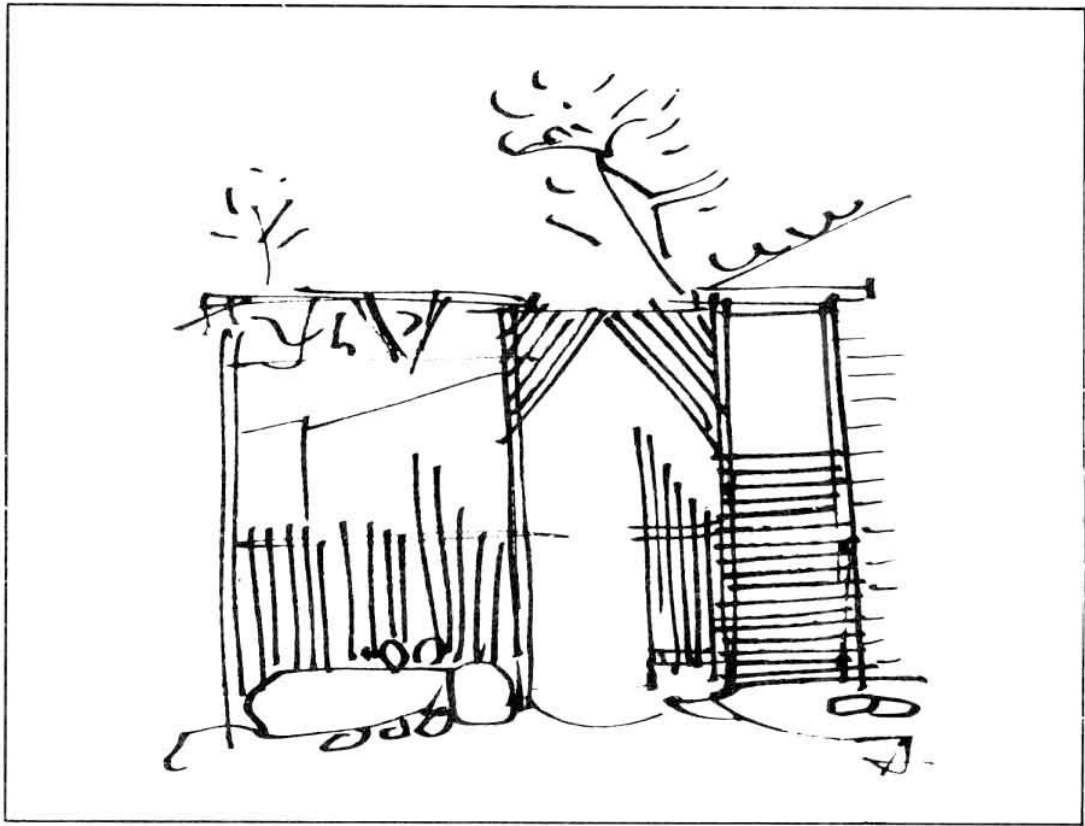
Αντίθετα ο ελεύθερος αυτός σχεδιαστικός τρόπος έχει παραγκωνισθεί σχετικά σαν τρόπος τεκμηριώσεως του περιβάλλοντος μας (όπως είναι διαμορφωμένο), από την φωτογραφική και ζωγραφική απεικόνιση, ακόμη δε και από την φωτογραμμετρική αποτύπωση τα τελευταία χρόνια.

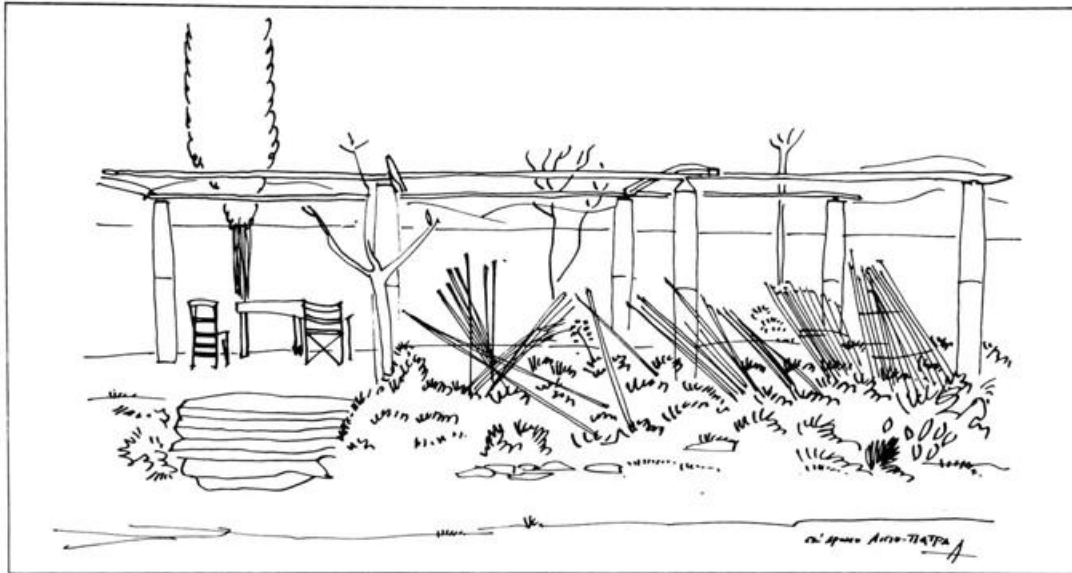
Και όμως το σκίτσο «τεκμηριώσεως» είναι και θα μείνει πάντα ένα εξαιρετικά κατάλληλο όργανο εργασίας για την εικαστική ευαισθησία και πρωτότυπη απεικόνιση εντυπώσεων και πληροφοριών, από το περιβάλλον μας και είναι ιδιαίτερα παρήγορο ότι οι πραγματικά προικισμένοι αρχιτέκτονες ασκούν και σήμερα την πλούσια σε παράδοση τεχνική αυτή.

**...ένα σκίτσο της Αθήνας όπως σχεδιάζεται
από τον καλλιτέχνη Παντελή Τρομπούκη.**
https://www.youtube.com/watch?v=zgBi_rSwel0

Το σκίτσο

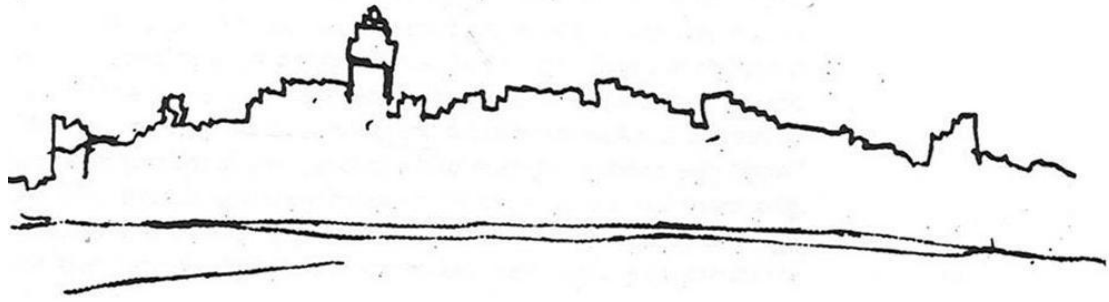
Η λέξη σχέδιο είναι ένας γενικός όρος ενώ το σκίτσο εστιάζει σε μια συγκεκριμένη τεχνική. Το σκίτσο ορίζεται ως μια σύντομη περιγραφή η περίληψη η οποία παρουσιάζει πραγματικά γεγονότα η σημεία, χωρίς να υπεισέρχεται σε λεπτομέρειες.

Σκίτσα του Αρη Κωνσταντινίδη με πεννάκι.

Τα γρήγορα σκίτσα και αναλογίες, καθώς και ο συντονισμός των ματιών, του χεριού, και του εγκεφάλου είναι οι διαδικασίες σκέψης που μπορεί να ενθαρρύνουν την ροητικότητα του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού

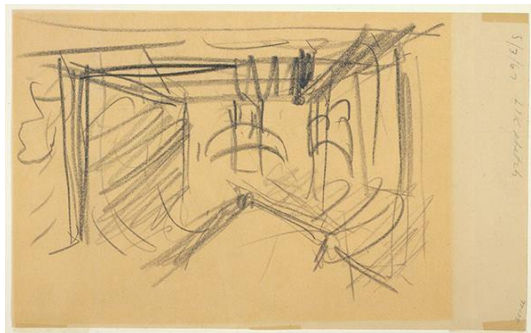
FROM THE BOAT NEAR GALATY BRIDGE 15.5.04 H660 ISLAND

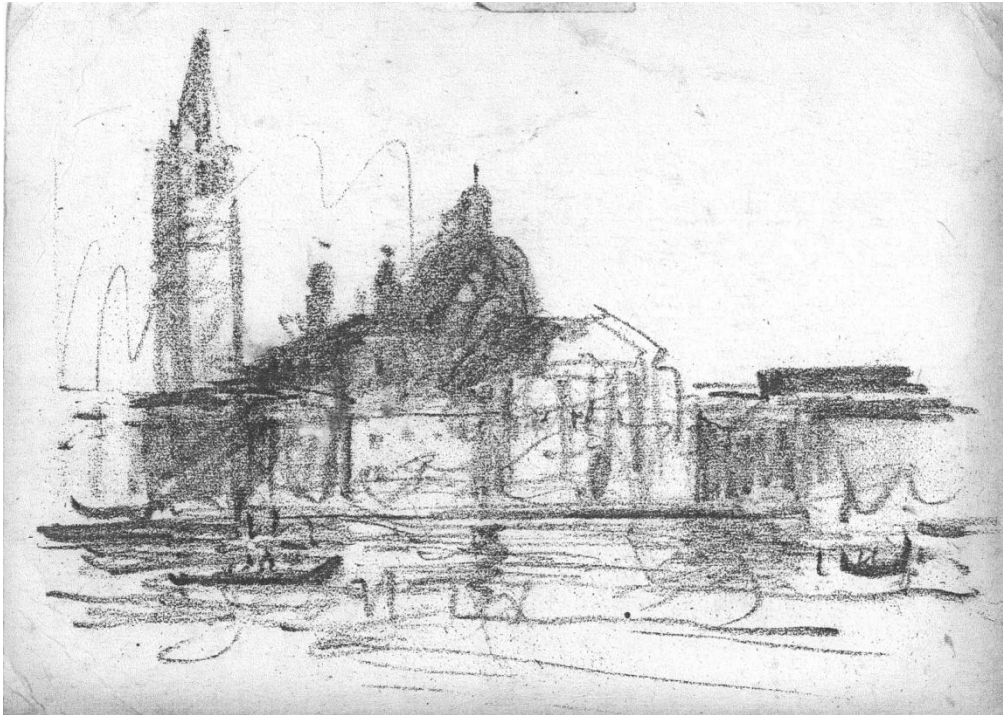

Σκίτσα του Le Corbusier

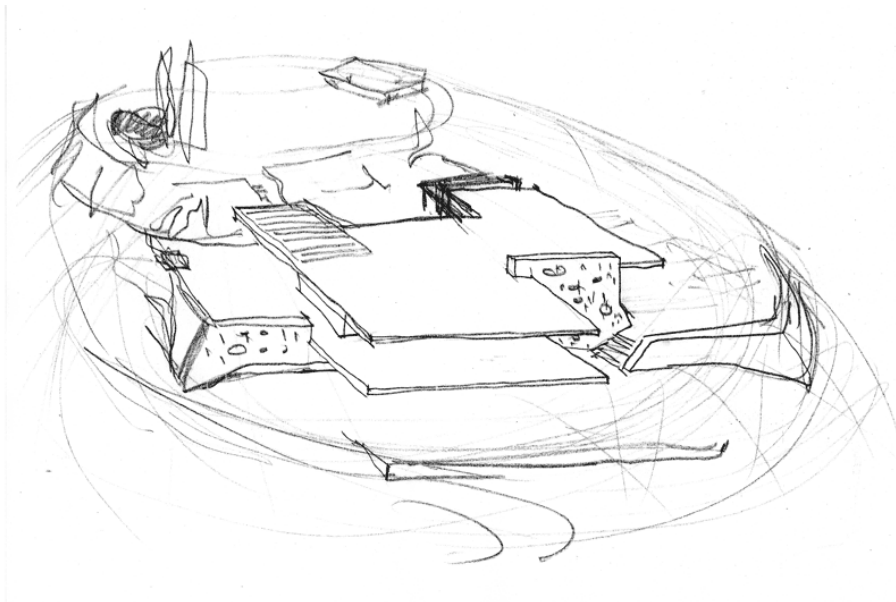
Μεγάλο μέρος της «κίνησης» ενός σκίτσου προέρχεται από τη φυσική ενέργεια του χεριού. Με αυτόν τον τρόπο, το εργαλείο γίνεται προέκταση του σώματος και αντανακλά το ανθρώπινο σώμα.

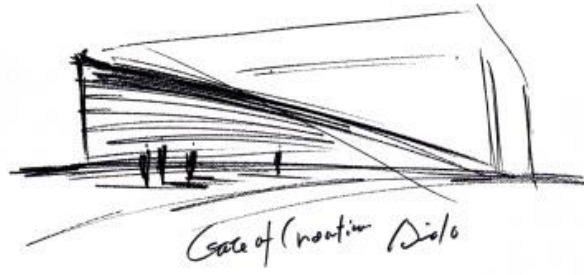

Σκίτσα του L.Kahn

Τα σκίτσα μπορούν να οδηγήσουν τους αρχιτέκτονες στην κατανόηση της αρχιτεκτονικής και ως κατασκευή αλλά και ως ερμηνεία επειδή τα πραγματικά αρχιτεκτονικά σχέδια δεν είναι εικόνες, αλλά καθαρή έκφραση αρχιτεκτονικής σκέψης.

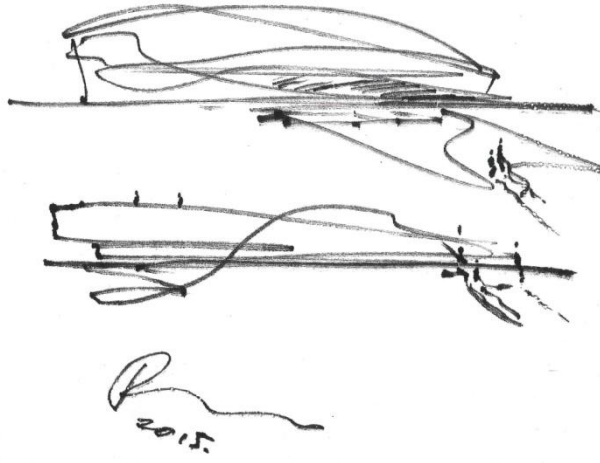

Σκίτσο του Ν. Βαλαμάκη

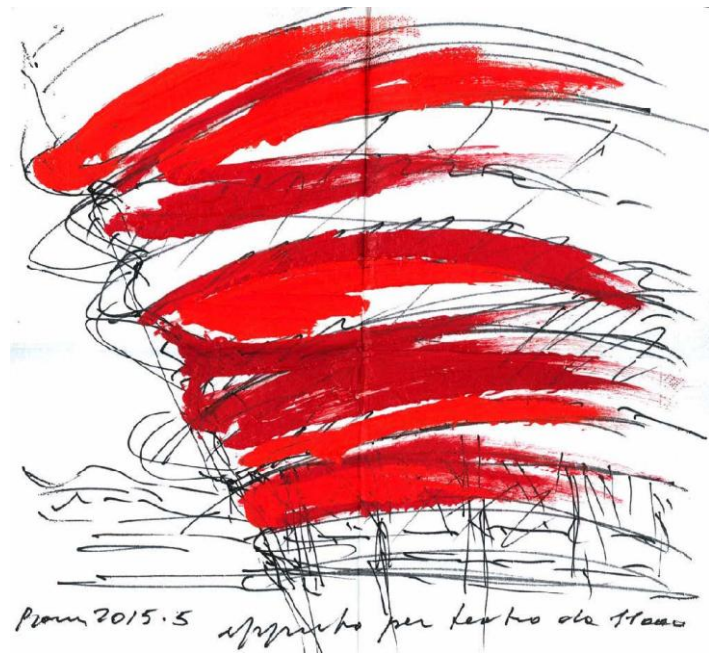
Gate of Creative Dials

Tadao Ando

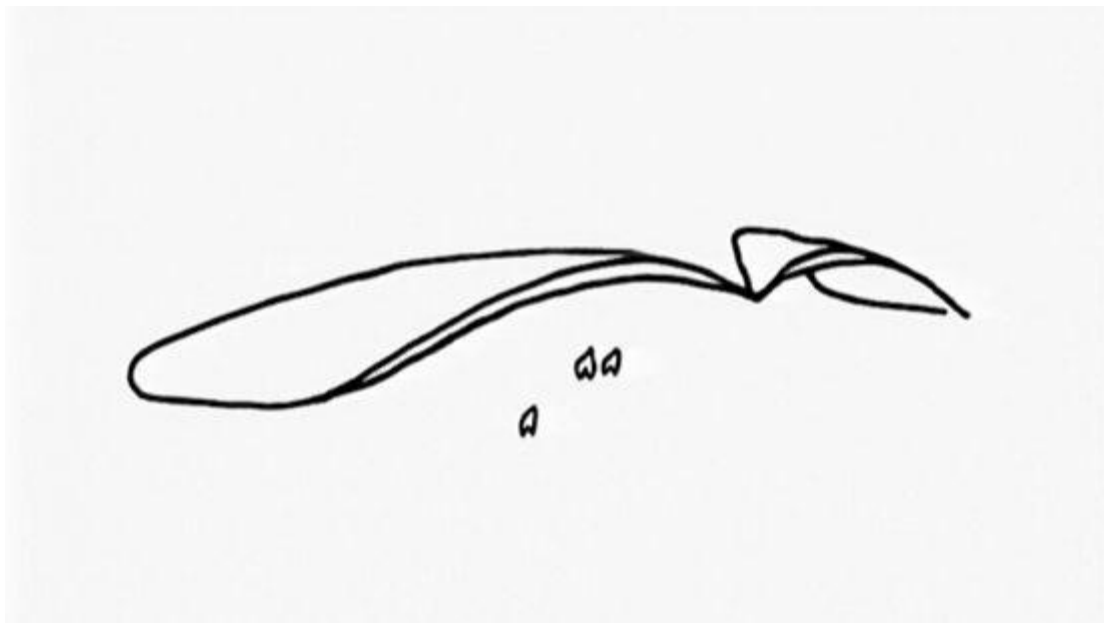

R
2015

Robert van Berkel

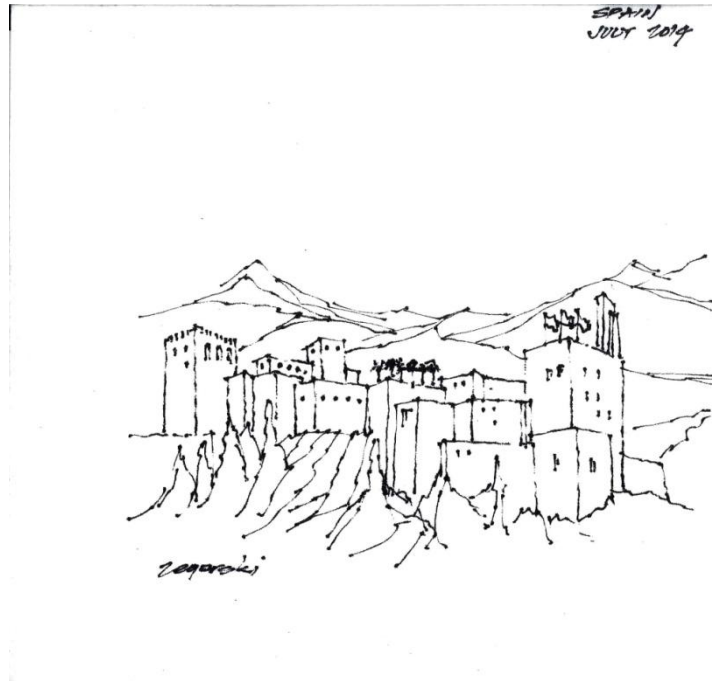
Massimiliano Fuksas

Oscar Niemeyer

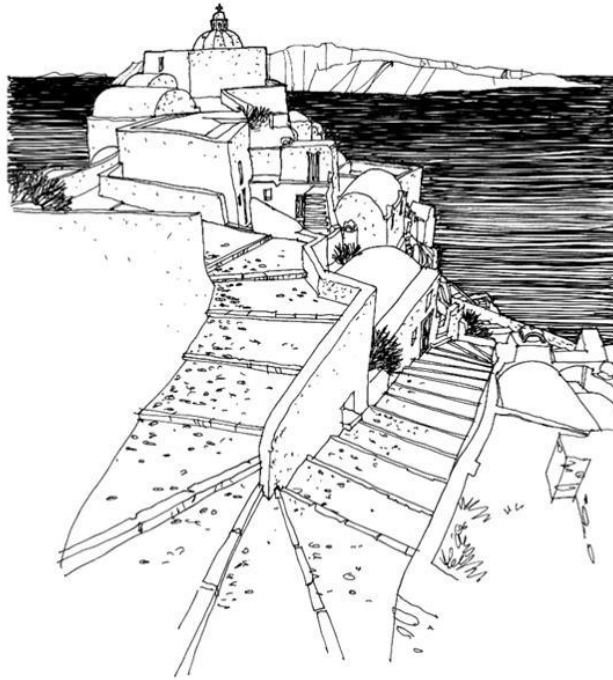
Tange Kenzou

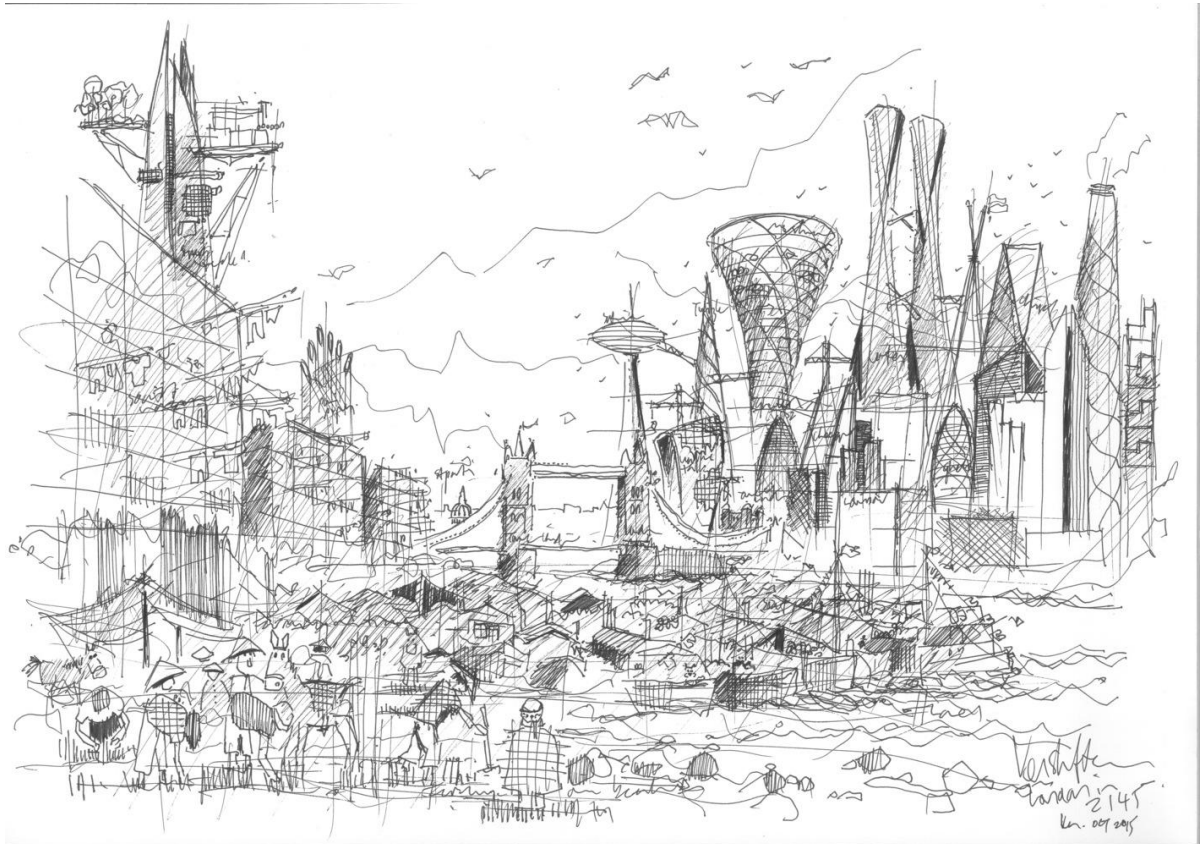
Len Zegarski

Σκίτσο του Κ. Παπαιωάννου.

Σκίτσο του Κ. Δεκαβάλα.

Student Awards in architectural education.

The Secret of Drawing - The Line of Enquiry

Episode 1/4 : Andrew looks at artists who have chosen the natural world as their subject matter and explores how drawing has helped man to understand his place in the universe. The programme covers the Renaissance, the Eastern way, Turner, Constable and contemporary artists Anthony Gormley and Richard Long.

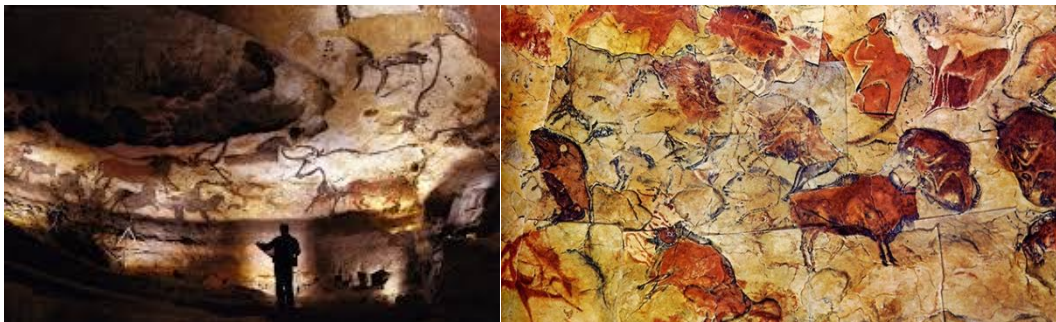
https://www.youtube.com/watch?v=OcjhhqzX_4

«Η πράξη της σχεδίασης μπορεί να είναι γρήγορη και αυθόρμητη, αλλά τα υπολείμματα είναι σταθερά. Ο σχεδιαστής μπορεί να τα εξετάσει κατά τον ελεύθερο του χρόνο»

Donald A. Schön Philosopher (1930 –1997)

Λίγα λόγια για το Σκίτσο και την Γραμμή...

Ο άνθρωπος πάντα ένιωθε την ανάγκη να αναπαραστήσει και να ερμηνεύσει αυτά που τον περιέβαλαν, βρίσκοντας το σχέδιο ως το ποιό ενδιαφέρον μέσο για να ικανοποιήσει αυτή την επιθυμία. Για να δούμε τα πρώτα σχέδια πρέπει να πάμε πίσω στην ανώτερη παλαιολιθική εποχή, δηλαδή πριν περίπου 35.000 χρόνια, όταν ο Homo sapiens αναπαριστούσε στις επιφάνειες των σπηλαίων ή στα δέρματα των πανωφοριών του, τα ζώα που κυνηγούσε(βλ. σπήλαιο της Αλταμίρα, Ισπανία).

Cave of Forgotten Dreams Official Trailer #1 - (2010) HD

<https://www.youtube.com/watch?v=qfJfRx2IAYo>

The Cave of Forgotten Dreams (2010) " by Werner Herzog

https://www.reddit.com/r/Documentaries/comments/4rzatd/the_cave_of_forgotten_dreams_2010_by_werner/

Στη συνέχεια έρχεται η διακόσμηση των πυραμίδων από τους αιγύπτιους και περί τον 6ο π.Χ. αιώνα βρίσκουμε στους Έλληνες την μέγιστη εκπροσώπηση της ισορροπίας στο σχέδιο. Ακολουθούν οι Ρωμαίοι 500 χρόνια αργότερα και πολλά χρόνια μετά η ανακάλυψη του χαρτιού από τους κινέζους (105μ.Χ).

Sketch of Senenmut- 1479 –1458 B.C.

Θρησκείες όπως ο ιουδαϊσμός και ο ισλαμισμός, απαγόρευαν τις γλυπτικές αναπαραστάσεις ως προσπάθεια του ανθρώπου να συναγωνιστεί το θεό ως δημιουργό. Το 15^ο αιώνα μ. Χ είναι η μεγάλη εποχή της αναγέννησης κατά την οποία γίνεται η στροφή της ζωγραφικής προς άνθρωπο και του εξανθρωπισμού θεού και αγίων.

Αχιλλέας και Πατροκλος - 500 πχ

Σε κάθε ιστορική περίοδο οι σχεδιαστικές μέθοδοι που επικράτησαν χαρακτηρίζαν το πνεύμα της εποχής τους.

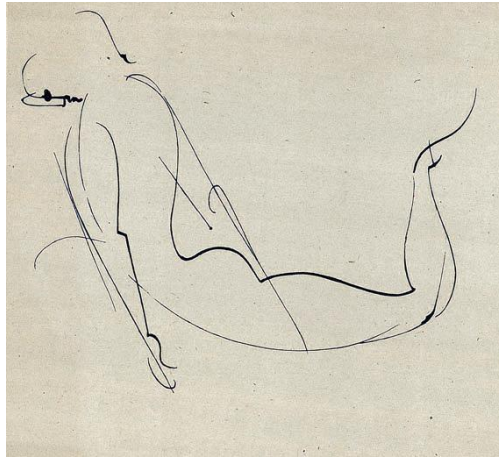
‘The Creation of Man’- Michelangelo – 1511 μχ

Τον περασμένο αιώνα, στην ρομαντική περίοδο, ο αρχιτέκτονας συνέθετε με τη βοήθεια σχεδίων που έμοιαζαν περισσότερο με ζωγραφικούς πίνακες παρά με κατασκευαστικά σχέδια.

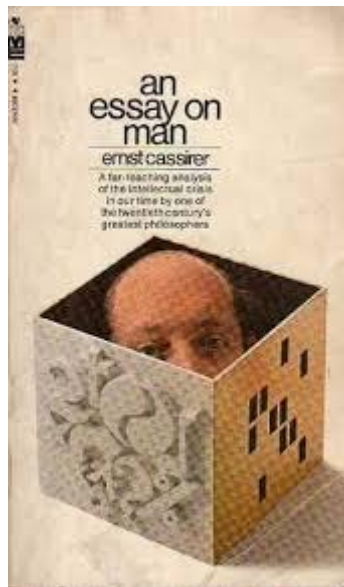
Εδώ η ιδέα μετασχηματισμού του Ιερού Βράχου από τον Γερμανό αρχιτέκτονα Κ. Φρ. Σίνκελ το 1834 σε παλάτι του πρώτου βασιλιά της χώρας, του Όθωνα, πάνω στην ίδια την Ακρόπολη.

Στα κύρια κινήματα του 20^{ου} αιώνα, όπως ο κονστρουκτιβισμός, σε σχολές όπως το Bauhaus και τελικά το μοντέρνο κίνημα, το νατουραλιστικό στοιχείο υποχώρησε.

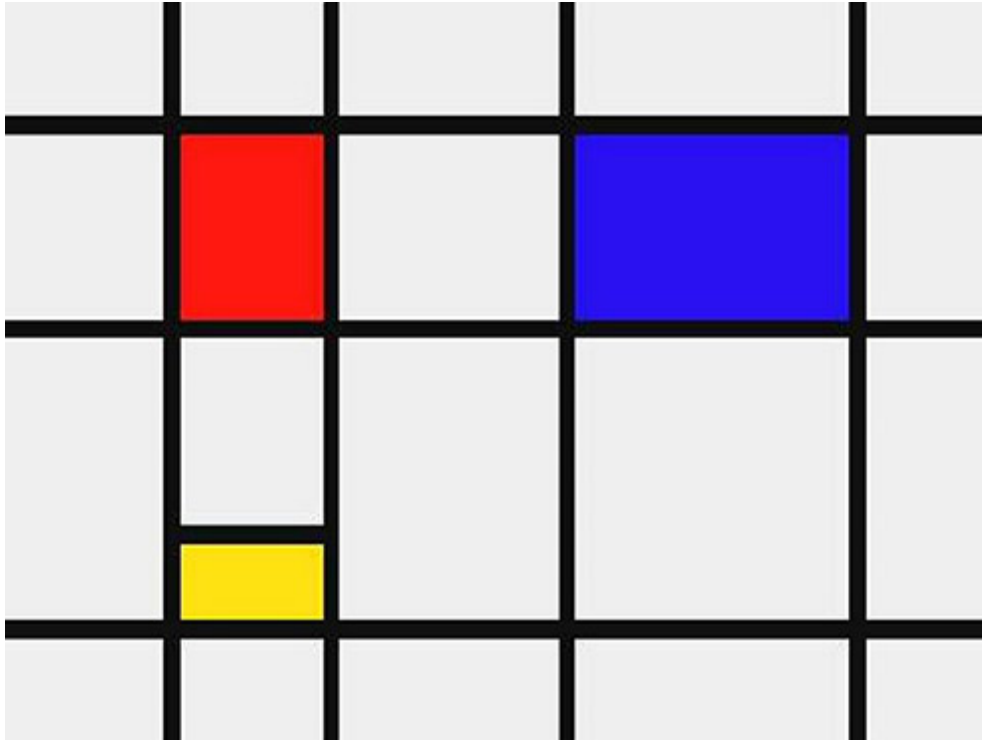

Oskar Schlemmer – 1930

‘Η γραμμή δε μιμείται πια το ορατό “ερμηνεύει το ορατό» είναι το προσχέδιο της δημιουργίας των πραγμάτων’ Maurice Merleau-Ponty (1964).

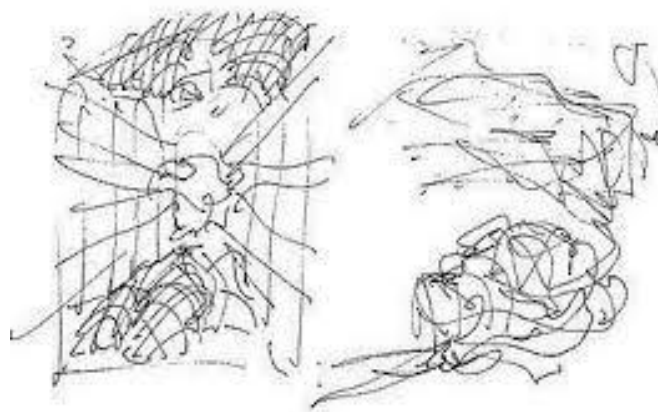

Στο *Δοκίμιο για τον Άνθρωπο* (Νέα Υόρκη, 1944), ο E Cassirer υποστηρίζει ότι τα μεγάλα συμβολικά συστήματα (η γλώσσα, η επιστήμη, η τέχνη), δεν διαπλάθονται με βάση την πραγματικότητα, αλλά τη διαπλάθουν, και πίσω από αυτά δεν θα ανακαλύψουμε ποτέ κάποια αμιγή αλήθεια, αλλά την ανθρώπινη δημιουργική δύναμη. Κατά συνέπεια, η εξερεύνηση της πραγματικότητας συμφύεται με τη δημιουργία, αφού η πραγματικότητα υπάρχει για μας, όπως τη διαμορφώνουν οι συμβολικές μορφές..

Σύνθεση 10, Pit Mondrijan 1930

Το σκίτσο, όπως ο λόγος και η κίνηση, είναι και αυτό ένα μέσο επικοινωνίας μια γλώσσα ουσιαστικά, η οποία μας παρέχει την δυνατότητα της καταγραφής και συγχρόνως παρουσίασης των οπτικών μας εμπειριών-είτε αυτές αποτελούν αναπαράσταση υπάρχοντων οπτικών καταστάσεων/ερεθισμάτων, είτε πρόκειται για κάτι νοητό.

Όπως κάθε γλώσσα, έτσι και το σχέδιο είναι φυσική εξέλιξη του ανθρώπου και είναι αναπόφευκτο λοιπόν να κατέχει πρωταρχική θέση στις τέχνες γενικά, και ειδικότερα στην αρχιτεκτονική.

Αναμφίβολα, η σύγχρονη τεχνολογική πρόοδος διευκόλυνε σε πολύ μεγάλο βαθμό τη ζωή των ανθρώπων. Από τη στιγμή της δημιουργίας του ο άνθρωπος μέχρι και σήμερα εφευρίσκει τρόπους και νέες μεθόδους ώστε να αυξήσει την ποιότητα ζωής του και γενικότερα να την διευκολύνει. Αυτό φυσικά δεν θα άφηνε ανεπηρέαστη την αρχιτεκτονική όσον αφορά την υλοποίηση ενός έργου μα και την διαδικασία του σχεδιασμού.

Πολλά τα παραδείγματα εντυπωσιακών κτιριακών κατασκευών των οποίων η σχεδίαση απαιτεί ακριβή σχεδιασμό και ταχέα επεξεργασία πολύπλοκων υπολογισμών. Θα λέγαμε πράγματι πως πρόκειται για μια μεγάλη αλλαγή στη διαδικασία του σχεδιασμού, επικράτηση του ηλεκτρονικού υπολογιστή και κυριαρχία της <<λαμπερής εικόνας>>.

Παρόλα αυτά, βλέπουμε ότι στα πρώιμα στάδια του σχεδιασμού και κυρίως στην αρχή, στη γέννηση μια ιδέας, η χρήση του ελεύθερου αρχιτεκτονικού σκίτσου είναι αναντικατάστατη.

Η λέξη σχέδιο είναι ένας γενικός όρος ενώ το σκίτσο εστιάζει σε μια συγκεκριμένη τεχνική. Το σκίτσο ορίζεται ως μια σύντομη περιγραφή η περίληψη η οποία παρουσιάζει πραγματικά γεγονότα η σημεία, χωρίς να υπεισέρχεται σε λεπτομέρειες. Τα σκίτσα δείχνουν τα πρώιμα χαρακτηριστικά από κάτι η θεωρούνται ως προκαταρκτικά η προετοιμασία για περαιτέρω ανάπτυξη.

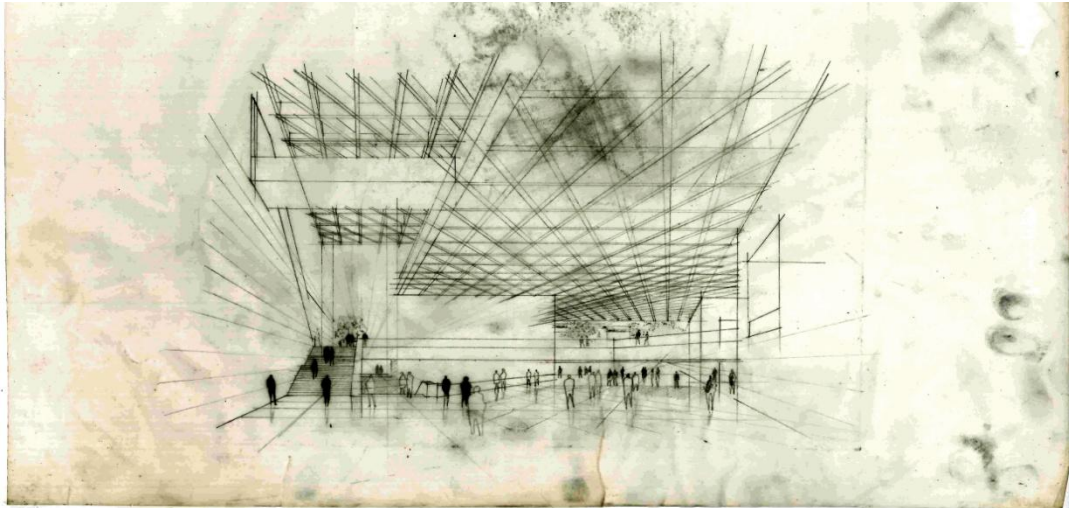
Το 1681, ο Baldinucci έγραψε στο Vocabulario Toscano dell 'Arte del Disegno: Σκίτσο/σκίτσα: είναι το πως οι ζωγράφοι αποκαλούν αυτές τις εξαιρετικά ελαφριές πινελιές η μολυβιές τα οποία χρησιμοποιούν για να περιγράψουν τις ιδέες τους, χωρίς να τα επεξεργάζονται με μεγαλύτερη λεπτομέρεια. Αυτό αποκαλούν σκιτσάρισμα.

Elements of Art: Line

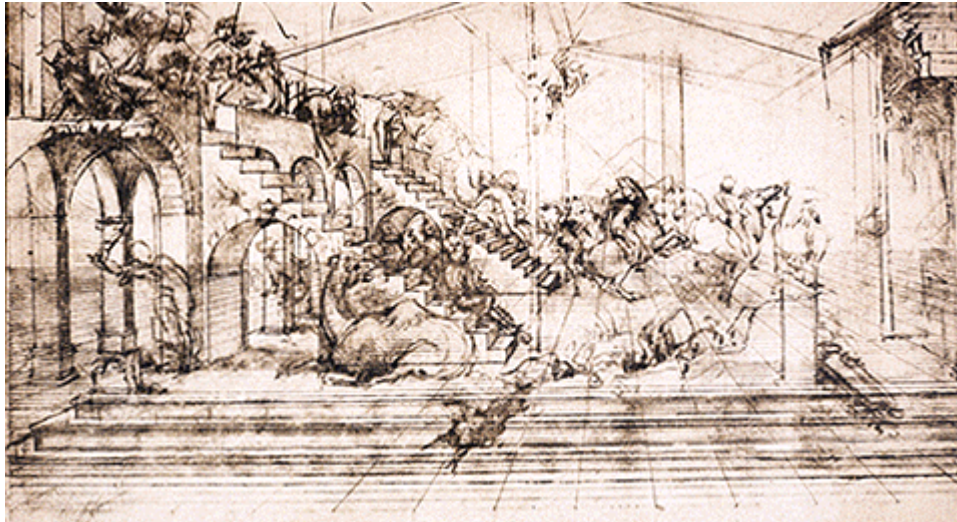
<https://www.youtube.com/watch?v=BDePyEFT1gQ>

Ιστορικά η διαδικασία της σχεδίασης σε χαρτί περιλαμβάνει τη γραμμή. Στο ποιο βασικό της επίπεδο, η δημιουργία μιας γραμμής συνίσταται από την δημιουργία σημαδιών με κάποιο αιχμηρό αντικείμενο, υποκινούμενο /ωθούμενο από κάποια κίνηση η δύναμη. Σε αντίδραση, τα μάτια ακολουθούν την γραμμή και με αυτή την δράση η προοπτική της γραμμής στο να δημιουργήσει κίνηση είναι βασική. Μια γραμμή, ή σημάδι, που δημιουργήθηκε με τη δράση των χεριών, καταδεικνύει την ικανότητά του να προκαλεί αντανακλαστική δράση, δεδομένου ότι προσελκύει το ανθρώπινο μάτι να ακολουθήσει. Αυτή η κατάσταση δημιουργεί συνειρμικές σκέψεις, καθώς η γραμμή προτείνει νέες μορφές(Lauer, 1979). Μεγάλο μέρος της «κίνησης» ενός σκίτσου προέρχεται από τη φυσική ενέργεια του χεριού. Με αυτόν τον τρόπο, το εργαλείο γίνεται προέκταση του σώματος και αντανακλά το ανθρώπινο σώμα. Ο James Gibson, ο ψυχολόγος και φιλόσοφος, γράφει σχετικά με την ανθρώπινη επαφή με ένα σχέδιο και προτείνει ότι η παραγωγή σημαδιών είναι οπτική μα και βιωματική διαδικασία (1979).

Οι αρχιτέκτονες σε άλλες περιόδους, έβρισκαν διαφορετικούς τρόπους αναπαράστασης. Οι αρχαίοι έλληνες αρχιτέκτονες σχεδίαζαν χρησιμοποιώντας λέξεις και την έννοια του παραδείγματος, και, κατά συνέπεια, τα σκίτσα δεν αναφέρονται. Μεσαιωνικοί οικοδόμοι χρησιμοποιούσαν πρότυπα και μοντέλα σε πλήρη κλίμακα τα οποία στηριζόταν ως επί το πλείστον στα σχέδια. Στην Αναγέννηση οι αρχιτέκτονες χρησιμοποίησαν προοπτικά σχέδια, παράλληλα με τα άλλα σχέδια.

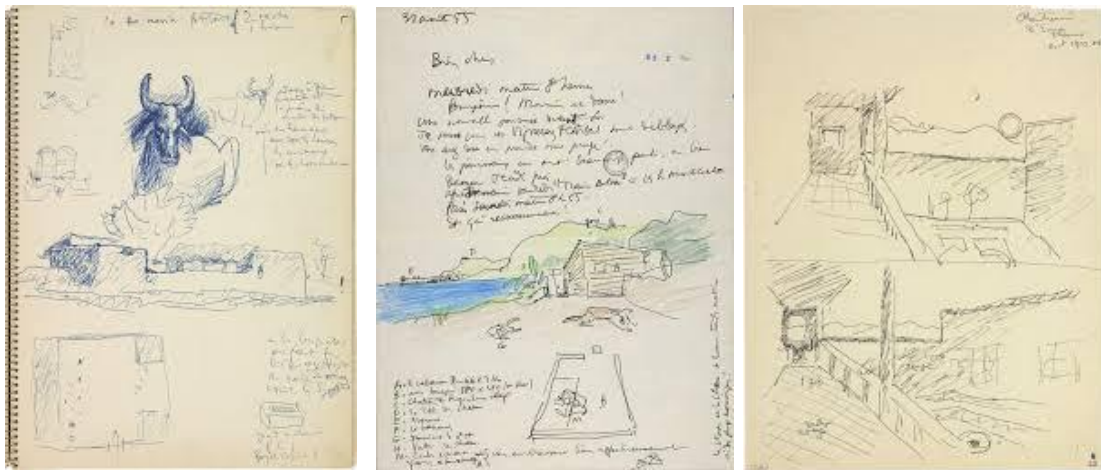

Η προοπτική είναι μια συμβατική μέθοδος που επιχειρεί να κωδικοποιήσει τη συμπεριφορά του ανθρωπίνου ματιού, παίρνοντας σαν αφετηρία την κοινή για όλους μηχανική λειτουργία του. Ωστόσο, σαν σύστημα κανόνων, αγνοεί καταρχήν τόσο την ευελιξία της διαδικασίας της αντίληψης και τους παράγοντες που τη διέπουν, όσο και τις ιδιοτυπίες της κάθε περίπτωσης. Παρέχει όμως μια μεγάλη ποσότητα χρήσιμης και σταθερής πληροφορίας που σχετίζεται με τον τρόπο λειτουργίας της όρασης μας και συγχρόνως προτείνει μια εύχρηστη διαδικασία για την καταγραφή αυτής της πληροφορίας. Έτσι όταν επιχειρούμε μια αντικειμενική καταγραφή σχέσεων στον πραγματικό χώρο ή και όταν επιχειρούμε να δώσουμε την όψη του πραγματικού σ' έναν πλασματικό χώρο, η γνώση της προοπτικής έχει αποδειχθεί εξαιρετικά χρήσιμη, αν όχι απαραίτητη. Ακριβώς όπως η γνώση των κανόνων μιας γλώσσας που χωρίς να εγγυάται την παραγωγή καλλιτεχνικού έργου αποτελεί σχεδόν πάντα την εγγύηση για μια λογικά σωστή διατύπωση της οποιασδήποτε ιδέας. Ένα προοπτικό σχέδιο γίνεται ποιο γρήγορα κατανοητό γιατί, εάν είναι σωστά σχεδιασμένο, εξαλείφει την οπτική παραμόρφωση των παράλληλων γραμμών (αξονομετρικό) και γιατί, περισσότερο από κάθε άλλο τύπο σχεδίου, αντιπροσωπεύει την πραγματικότητα της μορφής σε τρεις διαστάσεις όπως φυσικά την αντιλαμβανόμαστε.

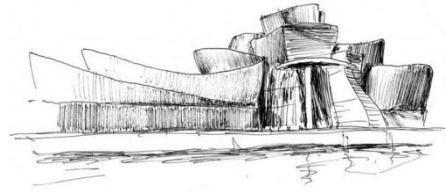
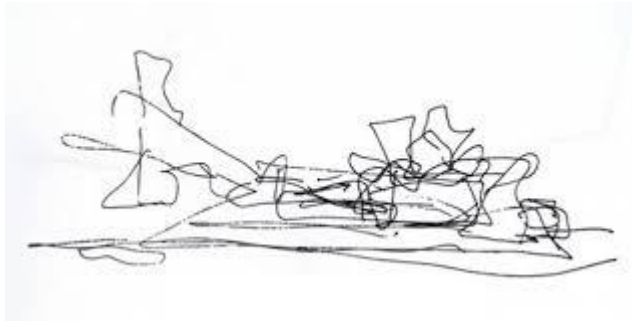

Πολλά σκίτσα από Alberti, τον Μιχαήλ Άγγελο και τον Λεονάρντο σώζονται και αντανakλούν το ενδιαφέρον τους για ορθογραφικές προβολές. Ομοίως, οι μαθητές του στην Ecole des Beaux Arts χρησιμοποιούν την κάτοψη, την όψη και την τομή. Κατά τη σύλληψη ενός έργου παράγουν ένα σχέδιο που ονομάζεται Esquisse (σκίτσο).

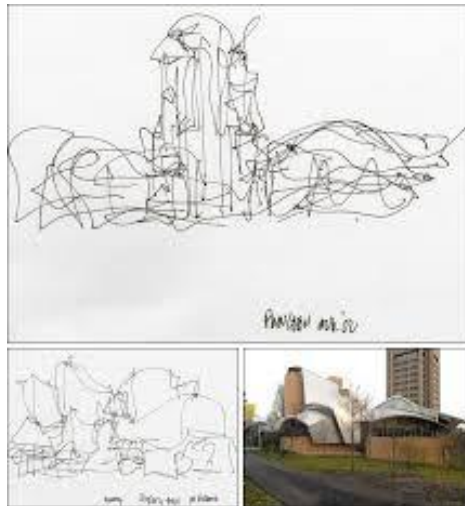
Οι σύγχρονοι αρχιτέκτονες είναι φανερό ότι χρησιμοποιούν σκίτσα σε μεγάλο βαθμό. Ο Le Corbusier, για παράδειγμα, σκίτσαρε σε πάρα πολλά τετράδια στα οποία συχνά έκανε αναπομπές (Le Corbusier, 1981).

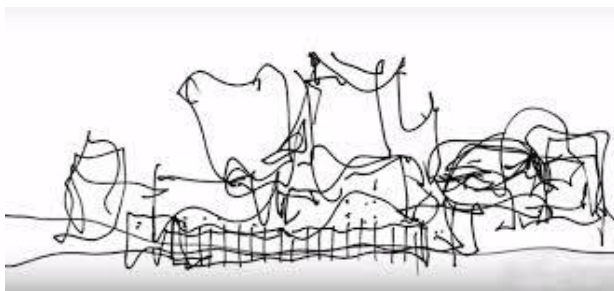
Τα σκίτσα μπορεί να είναι ανάλογα με πράξεις που δεν αφορούν σημάδια σε χαρτί. Για παράδειγμα, μια σύντομη παράσταση ενός κωμικού θεωρείται σκίτσο (σκέτς) <<sketch>>! Ακόμη, τα σκίτσα δείχνουν τα πρώιμα χαρακτηριστικά από κάτι ή θεωρούνται ως προκαταρκτικά ή προετοιμασία για περαιτέρω ανάπτυξη. Το πως τα σκίτσα δρουν ώστε να βοηθήσουν την σχεδιαστική σκέψη, καθορίζει την αξία τους.

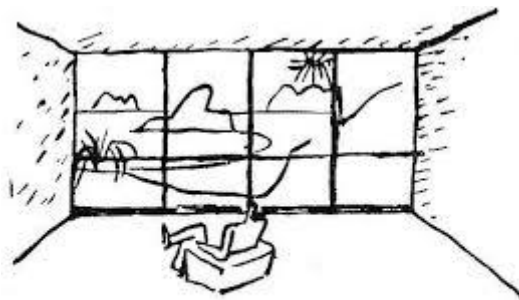
Τα σκίτσα, για έναν αρχιτέκτονα, μπορούν να επιτρέψουν την ανακάλυψη μιας κεντρικής ιδέας στην αρχή ενός έργου ωστόσο, μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε όλα τα στάδια της διαδικασίας του σχεδιασμού, ακόμη και ως καταγραφή της παρατήρησης καιρό αφότου έχει υλοποιηθεί το κτίριο. Σε πρώιμα στάδια, η φαντασία του αρχιτέκτονα είναι δεκτική σε πολλές πιθανότητες κανένα ενδεχόμενο δεν εξαιρείται (Casey, 1976).

Αυτές οι περιπτώσεις μπορεί να είναι κατακερματισμένες και ασαφείς, αλλά ενεργοποιούν μια διαδικασία σκέψης, καθώς αυτό το πρώτο σκίτσο πραγματοποιείται συχνά με μεγάλη ταχύτητα για να συλλάβει τις ραγδαίες αναλαμπές των νοητικών ερεθισμάτων.

Ο Werner Oechslin νιώθει ότι το σκίτσο είναι το κατάλληλο μέσο για το σχεδιασμό: 'Το σκίτσο προορίζεται ιδανικά για να αιχμαλωτίσει τη ροηκότητα μιας ιδέας' (1982). Αν το σκίτσο είναι αυτό καθαυτό μια σύντομη σύνοψη, τότε μπορεί, στη ουσία, να αντικατοπτρίσει τις λακωνικές σκέψεις του εγκεφάλου.

Sketch by Le Corbusier

Τα σκίτσα των καλλιτεχνών και των αρχιτεκτόνων διατηρούν κάποιες ομοιότητες αλλά είναι σκοπίμως διαφορετικά. Παρουσιάζοντας τις ρεαλιστικές ποιότητες που μεταφέρουν ομοιότητες παρατήρησης, οι καλλιτέχνες χρησιμοποιούν τα σκίτσα ως καλλιτεχνική έκφραση, όπου λειτουργούν ως προκαταρτικά και δισδιάστατα ολοκληρωμένα σχέδια ή πίνακες ή αντιπροσωπεύουν μια ολοκληρωμένη ενότητα. Οι γλύπτες χρησιμοποιούν σκίτσα ως προσχέδια για τρισδιάστατα έργα. Αντίθετα, οι αρχιτέκτονες θεωρούν πολύ σπάνια το σκίτσο τελικό τους προϊόν. Προορίζονται πρωταρχικά για τον οραματισμό του μελλοντικού κτιρίου.

Drawing by sculptor Takis Kozokos

<https://www.youtube.com/watch?v=-sslkA016FQ&t=1s>

Οι εικόνες «προηγούνται του οικοδομείν»

Robin Evans (Blau and Kaufman, 1989).

Video επιλογές

Ταινίες.

Ντοκιμαντέρ:

Προτάσεις για videos σχετικά με το θέμα.

TED2002

Scenes from "My Architect"

Nathaniel Kahn

https://www.ted.com/talks/nathaniel_kahn_on_my_architect/transcript#t-337598

My Architect (2003) trailer

<https://www.youtube.com/watch?v=Deprly8g7LU>

Ο Αρχιτέκτονας ΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

<https://www.youtube.com/watch?v=MQXZxM7nHz4>

Ντοκιμαντέρ

Έλληνες Αρχιτέκτονες- ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΙΚΙΩΝΗΣ

<https://www.youtube.com/watch?v=B8dpCuzGvSA>

Βιβλιογραφία.

Προτάσεις για βιβλία σχετικά με το θέμα.

- Παπαγεωργίου-Βενετάς Α., Το αρχιτεκτονικό σκίτσο σαν μέσο εικαστικής έκφρασης και πολεοδομικής τεκμηρίωσης, Άνθρωπος & Χώρος, τ. 21
- Aldo Rossi , Επιστημονική Αυτοβιογραφία , μτφρ. Κωνσταντίνος Πατέστος, εκδ. Εστία, 1995
- Νίκος Χατζηκυριάκος-Γκίκας: δάσκαλος ζωγραφικής, επιμ. Π. Γκανά, Ε.Μ.Π., 2000
 - Παπαϊωάννου Κ., Σκίτσα, ΤΕΕ, Αθήνα, 2005
- Giurgola R., Kahn L., Works and projects, Ed. Gustavo Gili, Barcelona, 3 rd ed. 1992.

- Lynch K., Good city form, The MIT Press, 13th ed. 2001
- Μιχελής Π. Α., Το ελληνικό λαϊκό σπίτι, Ε.Μ.Π., Αθήνα, 1981
- CASSIRER ERNST - ΔΟΚΙΜΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ - ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ – εκδ. ΚΑΛΒΟΣ,1985
- Le Corbusier , Κείμενα για την Ελλάδα, φωτογραφίες και σχέδια, μτφρ. Λήδα Παλλάντιου, εκδ. Άγρα
 - Georges Braque, Η μέρα και η νύχτα, εκδ. Λέσχη, Αθήνα 1989.
- Κωνσταντίνου Ν. Δεκαβάλλα «Περπατώντας στην πόλη, η αρχιτεκτονική του χώρου των πεζών», εκδόσεις Μέλισσα.
 - ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ ΑΡΗΣ, Δύο «χωριά» απ' τη Μύκονο, Αθήνα 1947.
 - ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ ΑΡΗΣ, Στοιχεία αυτογνωσίας, Αθήνα 1974.

483 Lines

<https://vimeo.com/129862927>

μια πάντα ενδιαφέρουσα επίσκεψη στο ...

<http://www.ted.com/topics/architecture>